

Oprukkend MOS

in het basisonderwijs

Eén-minuuttest

Wij zetten ons dit jaar in om milieuvriendelijker naar school te gaan. Tegelijkertijd proberen we het 2de logo binnen te halen. Onze actiedag van 6 november 2008 was bedoeld om de leerlingen en de ouders bewust te maken van het probleem. We wilden het ook visueel voorstellen en hielden daarom de 1-minuuttest.

Eerst kaarten de leerlingen het probleem aan via een ludiek toneeltje. Nadien zingen leerkrachten en leerlingen de MOS-song.

Meester Christophe heeft de straat, die verkeersvrij is voor de grote test, klaargezet om ook aan de ouders te tonen hoe vervuilend het autoverkeer wel kan zijn. Op de straat worden vier voertuigen, waaronder een vrachtwagen en een bromfiets, opgesteld voor de grote uitlaattest. De deelnemende voertuigen krijgen een sticker opgekleefd. Alle ouders en kinderen staan gespannen te kijken naar het zwarte roet dat aan de uitlaat opgevangen wordt door het witte doekje. Eén minuut maar draait de motor van de wagens en toch is al duidelijk wat we willen tonen. Op het witte doekje is glashelder te zien welke grote zwarte vlek wordt gevormd door het roet van de voertuigen.

VBS Wijnberg, Wevelgem

MOS... wat is dat?

Het is belangrijk om altijd te blijven herhalen waar de letters MOS voor staan, ook voor nieuwe leerkrachten en ouders. Om de vijf MOS-pijlers te leren onthouden, maakte ik een MOS-hoekje in onze kleutergang: ik trok vijf pijlen onder het woord MOS: een rode voor "afvalpreventie", een blauwe voor "water", een gele voor "verkeer", een groene voor "natuur op school" en een oranje voor "energie". Daarbij hing ik in de overeenkomende kleuren enkele MOS-tips.

MOS-juf Gertie Stevens,

Vrije Basisschool Bengel, Lokeren,

info@basisschoolbengel.be

Actie drinkbus

We merkten dat niet iedereen zijn drinkbus gebruikte. Daarom hebben we met een aantal groene ridders een testperiode gehouden en een aantal drinkbussen uitgetest. In september van dit schooljaar hebben we 2 drinkbussen gepromoot. We vertelden de ouders over de voordelen van een drinkbus én ook hoe ze die best onderhouden. Die informatie vind je op onze schoolwebsite www.glsdesleutel.be → actueel → MOS. We promoten nu duurzame drinkbussen die je eenvoudig kunt reinigen in de vaatwasmachine.

GLS De Sleutel, Broechem

HOE ONDERHOUD IK MIJN DRINKBUS?

- Spoel dagelijks je drinkbus uit en zet ze eventueel één keer per week mee in de vaatwasser
- Bruisdranken zijn niet geschikt voor drinkbussen
- Vul je de bus met iets anders dan gewoon water (vb. appelsap) dan is extra reinigen noodzakelijk
- Bij niet-gebruik bewaar je de gedemonteerde delen droog en afzonderlijk
- Enkele achtergebleven druppels in een gesloten fles kunnen

Vogelopvang

Op maandag 13 oktober 2008 gingen de kinderen van het "Valkennest" (eerste, tweede en derde leerjaar) van Basisschool De Acacia/De Feniks naar het Vogelopvangcentrum in Merelbeke.

In het centrum werken een dertigtal vrijwilligers en minstens één dierenarts. Zij zorgen voor de eerste hulp en voor geschikte en nette kooien. De allerkleinste dieren moeten soms in een couveuse. Het is de bedoeling dat alle dieren zo vlug mogelijk weer vrijgelaten worden. Vogels uit de natuur horen niet thuis in een kooi. De dieren krijgen bij hun vrijlating een ring. Zo kunnen ze verder worden opgevolgd.

We zagen ook enkele zoogdieren, zoals een egeltje en een vleermuis. De gids toonde ons onder meer een sperwer, verschillende soorten uilen, een valk, eenden en duiven. Miro mocht in de kooi van de buizerd binnengaan. Wauw! Hij durfde dat! En Luka mocht een duif vrijlaten omdat hij jarig was. Spannend en leuk!

We kregen nog een filmpje te zien over het werk in het Vogelopvangcentrum. Aan de ingang is er een vogelbus. Als je een vogeltje in nood vindt, mag je het altijd voorzichtig in die bus leggen. Je moet dan ook een formulier invullen.

Hou je van dieren en wil je interessante informatie?

Breng dan eens een bezoek aan het centrum.

*MOS-juf Ingrid Caeyers,
De Acacia/De Feniks Gent,
deacacia@telenet.be*

Afvalarm

Wij willen dolgraag een afvalarme school worden. Daarom willen we de ouders stimuleren om een afvalarm tussendoortje mee te geven, koekjesdozen te gebruiken, maar vooral ook om koekjes in grotere verpakkingen aan te kopen. Een obstakel: vele ouders klagen dat de kinderen liever koekjes van een merk hebben en dat alle lekkere koekjes apart verpakt zijn. We beseffen onmiddellijk dat we de ouders via de kinderen moeten bereiken. In het derde leerjaar leren we eerst over de weg die het afval aflegt, ook restafval. De kinderen snappen snel het afvalprobleem. We bedenken met de derdeklassers het volgende plannetje. We trekken naar de supermarkt. Daar vergelijken we eerst de prijzen van koekjes. We stellen vast dat apart verpakte koekjes meer kosten. Dan laden we onze kar vol met koekjes in grotere verpakkingen. Van die koekjes trekken we ook een foto.

In de klas maken we affiches om afvalarme tussendoortjes te promoten. Met die foto's maken we informatiepanelen voor de ouders. We typen er in het groot op: "Ideeen voor afvalarme koekjes." We zetten op de informatiepanelen natuurlijk ook gezonde hapjes in de kijker. We hangen ze omhoog in de school, maar ook aan de schoolpoort.

BELONING

Dank je wel!

Je zorgde voor een afvalarm tussendoortje!

Je kind werd daar vandaag al voor beloond!

Aan de schoolpoort hangt een collage van koekjes in grotere verpakkingen.

Zo kun je heel wat ideeën opdoen.

Actie van de kids van 3A

De juf maakt een artikel voor de website. Ook hier vinden ouders al onze foto's terug.

Dan geven we per 2 in alle klassen uitleg over het voordeel van koekjesdozen en over de actie die we zullen voeren.

We laten alle oudste kinderen van de school een klein

briefje in hun agenda kleven. Daarin roepen we de ouders op om hun kinderen een afvalarm tussendoortje mee te geven. Op onaangekondigde momenten komen we in de klassen controleren. Wie aan het milieu gedacht heeft, krijgt van ons als beloning een koekje uit de grote koekjesdoos. Ook de ouders worden beloond. Zij krijgen een klein briefje met een duim op en een dankwoordje. Die briefjes maken we tijdens de computerles. Na elke actie evalueren we en elke keer zien we het aantal afvalarme tussendoortjes stijgen. Dat verdient een groot applaus!

VB Harten Troef, Pepingen

Moestuin

Eén van de activiteiten in het kader van het MOS-thema 'Natuur op school' is de realisatie en het onderhoud van onze moestuin. We hebben de leerlingen hierbij betrokken van bij de planning tot en met de uitvoering. De MOS-kinderen voeren een enquête uit op de speelplaats. De conclusies daaruit hebben we besproken op een MOS-vergadering. De kinderen zaaien en planten zelf de gekozen groenten en fruit in de nieuwe moestuin. Op een volgende vergadering hebben we een beurtrol opgesteld: wie geeft de boompjes, de stuiken en de moestuin water? De kinderen bepalen ook zelf de planning van het wieden van het onkruid en het oogsten. De lekkere hapjes met ingrediënten uit de moestuin, o.a. toastjes, pastasalade en smos, smaakten heerlijk!

Basisschool Alken-Terkoest

Jawadde, wa's dadde

Vorig schooljaar behaalde Leefschool Het Droomschip in Eeklo het eerste MOS-logo. Ook dit schooljaar organiseren de kinderen acties met de MOS-werkgroep. We houden een oproep en zo krijgen alle leerlingen de kans om aan te sluiten bij de MOS-werkgroep. Bij de start van het schooljaar zijn het vooral de kinderen uit leefgroep 2 en 3 die zich geëngageerd hebben om de acties van vorig schooljaar op te frissen met het versje:

*Jawadde, wa's dadde,
Afwal hier, afwal daar.
Da kan toch nie zomaar?
Sorteren van afval en papier
Ja, dat doen we hier.*

*MOS-juf Dinah Bauwens,
Leefschool Het Droomschip Eeklo, bs.eeklo@g-o.be*

Afvalraket

Op woensdag 26 november 2008 hebben we onze eerste MOS-dag gehad in de school. We hebben het afvalhuisje in de kleuterschool en het afvalstraatje in de lagere school geïntroduceerd. Ons logo (een raket) is in het afvalhuisje verwerkt met de juiste kleuren. Kosmo en Astra, onze twee schoolmascottes, vonden dat de school er maar grijs uitzag en dat is niet goed natuurlijk. Het jaarthema is trouwens 'kleuren'. Dus moest er meer kleur komen. De kinderen hebben die zakken dan maar uitgekierped en, met plasticen handschoenen aan, in de juiste kleurrijke bakken gesorteerd. Verder hebben we in de klas nog met de les-pakketten van Fost-plus en Ilva gewerkt.

Een leuke voormiddag.

GBS Gierle

Afval en verkeer

Wij willen het aantal koekenpapiertjes op de school verminderen, o.a. door fruit eten te stimuleren. Een maand lang wordt er in elke klas bijgehouden wie zijn koekje in een koekjesdoos stopt en wie veel fruit eet. Uit elke klas selecteren we dan een winnaar die we trakteren op een brooddoos gevuld met fruit.

De heer Geert De Bisschop, inspecteur te Ninove, toont ons de verschillende soorten reflecterende en fluorescerende materialen. Hij geeft ook uitleg over zichtbaarheid in het verkeer. Met die informatie op zak start onze verkeersactie. Wie gedurende de maand november op een milieuvriendelijke manier naar school komt en zijn fluo-hesje of/en fietshelm draagt, krijgt een stempel. De leerlingen met de meeste stempels krijgen een hele reeks fluorescerende gadgets en sommige leerlingen zelfs een fietshelm.

MOS-juf
Marly D'Hooghe,
GO! Basisschool
Faluintjes,
Moorsel,
mentor@srgdender.be

De kippenbrigade

BS de Baai vindt milieu belangrijk. Onze school neemt jaarlijks deel aan het Kortrijks milieucharter en dit schooljaar gaan wij voor het eerste logo.

Het projectjaar 2008-2009, als laureaat van School van de Hoop, wordt integraal gewijd aan natuur- en milieuzorg. Eén van de vele acties is het onderhoud en het voederen van de kippen Chick en Chack. Met onze klas, het 3de en 4de leerjaar, staan wij daarvoor in. Omdat kippen hoofdzakelijk afval eten, dragen wij zo bij tot de vermindering van het afval op school.

Er was wel één probleem. Wie zou de kippen voederen tijdens weekends en vakantieperiodes? Meester Wim kwam met het idee om een kippenbrigade op te richten. Juist voor de herfstvakantie hebben we onze ouders aangesproken. Er volgde een klein overleg en de kippenbrigade was een feit. Er is een beurtroelsysteem en administratief wordt alles ook netjes bijgehouden: ouders noteren samen met

hun kind onder meer het aantal gelegde eitjes en welk afval er gegeven wordt. Iedereen is momenteel laaiend enthousiast en onze liefde voor de natuur wordt met de dag groter!

*Meester Wim en de kinderen van de 2de graad,
BS de Baai (wijkafdeling 3 Hofsteden), Kortrijk*

In de kippenren

Ma. 21/09/08 in de Baai.

- Chick: Oef, terug uit vakantie.
Chack: Amai, wat is dat hok hier veranderd!
Chick: Waarschijnlijk is dit het werk van de kinderen van de 2de graad.
Chack: Genoeg gekakeld, ik rammel van de honger.
Chick: Ah, zie daar komt Soumaya met onze eerste dagschotel.
Chack: Smikkelde smak m'n buikje vol ... tijd om lekker te luieren.
Chick: Tooooo, eerst een eitje leggen en dan het lichtje uit.
Chack: Slaapwel!

Klassikale taak 'creatief schrijven'

Waterweek

In de vestiging Rozenlaan hebben we met het thema 'water' type- en klasdoorbrekend gewerkt. De kinderen werken gedurende een hele week in verschillende projectgroepjes. We stellen het project voor in de zaal met de hulp van ons smartboard. Daarna wordt het verhaal met bijhorende prenten uit de MOS-themabundel 'Water' voorgelezen. En dan is iedereen van start gegaan in zijn of haar groepje. We hebben bezoek gekregen van de brandweer, we zijn eens gaan kijken naar de overzet op de Rupel en de Schelde, we hebben de proefjes in Hidrodoo uitgeprobeerd en hebben Aquatopia bezocht. Al die uitstappen hebben we gedaan met de MOS-Poppelepees.

We hebben ten slotte ons project voorgesteld aan alle leerlingen van de Rozenlaan en als afsluiter hebben we een

Waterreceptie gehouden met de bekens en de kannen van Pidpa/Hidrodoe. Nadien heeft iedereen nog een Watermedaille gekregen. Nu weet iedereen in de Rozenlaan hoe belangrijk het is om spaarzaam om te gaan met water.

BSGO Groenlaar, Rozenlaan, Reet

MOS-school brengt redding

Weer een leuke vergadering bij de scouts op zaterdagmiddag: we krijgen van onze leiding de opdracht om soep te bereiden. Voor de groenten moeten we aankloppen bij de mensen in de buurt. Iedereen die iets geeft, mag om half vijf naar het scoutslokaal komen om de soep te proeven. We vragen hulp aan verschillende mensen, maar bijna niemand kan ons helpen. De meeste bewoners hebben zelf geen moestuin. Maar dan vinden we de oplossing: meester Willy, de directeur van onze school.

We vragen beleefd of hij groenten heeft. Meester Willy denkt meteen aan de groentetuin van de school. Hij neemt de sleutel van het schoolhek en we wandelen naar de groentetuin. Daar hadden we de vorige maanden met onze klasgenoten flink gewerkt, samen met enkele mensen van de landelijke gilde.

ZONDER KERVEL EN PETERSELIE

We mogen allerlei groenten meenemen van de directeur. De uien en sjalotten liggen op ons te wachten, want die hebben we de voorbije week pas geoogst. De porei moeten we nog uitdoen. We hebben ook aardappelen meegenomen. In al onze haast vergeten we nog de kervel en de peterselie. Aan het scoutslokaal gaan we samen met de leiding onmiddellijk aan de slag. Kwart over vier is de soep klaar. Enkele burens wachten om de soep te proeven. Ze reageren zeer enthousiast. Wanneer alle buurtbewoners en wijzelf ons buikje rond hebben gegeten, moeten we nog afwassen en de leuke vergadering is afgelopen. Op weg naar huis beseffen we pas goed dat we geluk hadden dat de landelijke gilde en enkele opa's ons leerden tuinieren op onze MOS-school.

*Neeltje, Tine en Femke
van het 6de leerjaar Sint-Joris, Alken (en van de scouts)*

MOS-raad

Op 18 december verkozen de leerlingen hun drie afgevaardigden voor de MOS-raad. Zoals bij alle democratische verkiezingen hebben alle kandidaten in de aanloop naar de grote dag druk campagne gevoerd. Ze maakten een affiche waarop ze hun vier programmapunten kenbaar maakten. Sommige kandidaten voegden daar nog strooibriefjes aan toe.

Een greep uit de vele voorstellen die de leerlingen formuleerden: "meer dieren op school", "de klas schilderen in paars met witte bollen", "een verkleedkoffer op school" en "papiertjes van koeken meenemen naar huis om te sorteren". De selectie toont de inspiratie en de motivatie van de kandidaten.

De dag voor de verkiezingen kwamen de medewerkers van de gemeente de stemhokjes plaatsen. Zo kon er gestemd

worden zoals het hoort. Voor de kandidaten werd het een spannende kerstvakantie, want de uitslag maakten we pas bekend op de nieuwjaarsreceptie voor de leerlingen in januari. Dat gebeurde officieel door mevrouw Leirens, schepen van de gemeente Destelbergen.

De MOS-raad is ondertussen operationeel en de drie verkozen kandidaten overleggen over verschillende thema's, zoals afval verminderen op school en samen energie besparen. Het zijn alvast enkele discussiepunten waarvoor de MOS-raad een oplossing wil uitdokteren.

Elke De Smet (directeur), GO! Basisschool De Klaver Destelbergen, elke.de.smet@pantarhei.be

Alles in de juiste bak

Vanaf het begin van het schooljaar starten we met onze afvalpreventieacties voor de kleuters en de eerste graad. Met een toneeltje stellen we de verschillende bakken voor. Meneer Nest-Voor-De-Rest krijgt de rode bak: RESTafval. Achilles-De-Bananenschil gooit zijn afval in de groene bak: GFT. Dikke Holle-Bolle-Gijs kan zijn rommel kwijt in de blauwe bak: PAPIER. Mevrouw Kras-Het-Scherpe-Glas dropt haar spulletjes in de gele bak: GLAS. Alle kinderen ondertekenen het milieucontract met hun duim en als slot zingen we samen het opruimlied dat we

Refrein: Dit is het opruimlied (2x)

Dat zingt elke kleuter als hij rommel ziet

Alle kleuters die doen mee

Alleen de luieriken zeggen NEE

Hééé (2x) Hooo (2x)

lege zakken, vuile bakken, kakkerlakken, groene takken

refrein

dommerik, vuile rik, heb geen schrik, groen geeft kick

refrein

opruimmaat, sta paraat, de klok slaat, vuilbakstraat

refrein

(melodie: Samsonrock)

aanleren ter promotie van een beurtrol 'orde speelplaats'. De leerlingenraad verzorgt de actie voor tweede en derde graad: spelende kinderen lieten overal afval achter.

Dat was niet naar de zin van de gekleurde mannetjes, ze sprongen uit hun bak en vertelden de kinderen dat ze het afval moeten sorteren en beter nog, dat ze afval moeten proberen te voorkomen.

Kijk goed uit of de gekleurde mannetjes springen eruit!

Daarom alles in de juiste bak, dan ben je een krak!

BS De Reuzenboom, Boom

Afval met boeken

Sylvia, een leesmoeder, organiseerde vorig schooljaar een workshop 'werken met boeken over afval'. Hierbij werkten leerlingen van het 1ste en 6de leerjaar, 2de en 5de leerjaar en 3de en 4de leerjaar in groepjes samen. De leerlingen kregen 15 opdrachten. Zo maakten ze op een leuke en speelse manier kennis met afval.

GBS Lichtaart

Vergroenen

Als centraal thema hebben we dit schooljaar "natuur op school" gekozen, zonder onze andere thema's "afvalpreventie" en "duurzame mobiliteit" uit het oog te verliezen. We zijn gestart met een moestuin waarin we onder meer aardappelen, wortelen, bloemen en

pompoenen hebben geplant. Natuurlijk mogen de kinderen helpen rooien. En van al dat lekkers bakken wij frietjes, maken wij pompoensoep en raspen wij worteltjes. Een volledig gratis en gezond menu. Onze speelplaats vergroenen we door een boom te planten en bloembakken te vullen. We hebben de scheidingsmuur op de speelplaats verwijderd zodat de tuin met het bos zichtbaar wordt telkens je door de poort naar binnenkomt. De leerlingen verwelkomen dagelijks de kippen in hun ren.

MOS-team VBS De Klei(t)heuvel,

Maldegem, vbsmaldegemkleit@scarlet.be

Troepje

Kennen jullie Troepje? Nee, niet Floepje, wel zijn vriend Troepje. Troepje vindt van zichzelf dat hij een verschrikkelijke naam heeft, want hij houdt helemaal niet van troep. Troepje is onze afvalmascotte. Elke maand komt Troepje langs. Hij haalt elke keer een onderwerp aan waarvoor we die maand speciale aandacht hebben. Zo had Troepje het in de maand

november 2008 over **S**limme **A**fvalarme **T**ussendoortjes of 'SAT'. Via de ladder van Lansink maakt hij ons duidelijk welke manier van omgaan met afval het beste is voor het milieu. We ontdekken dat 'preventie' op de hoogste trede staat. We zorgen dus voor geen afval. We stimuleren de leerlingen om iedere dag een SATje mee te brengen naar school. Met een spaarkaart kunnen ze meedingen naar een herbruikbare koekjesdoos. Resultaat: één vuilniszak pronkt zaterdagochtend aan de gevel, terwijl het er de week daarvoor nog twee waren. Fantastisch. Troepje voelt zich precies al wat beter.

Onze ouders informeren we elke maand via een stickertje in de agenda. Daarop staat ons actiepuntje. In de nieuwsbrief krijgen ze dan meer uitleg. Op die manier kunnen de ouders onze acties en het MOS-project op de voet volgen en worden ze ook gevraagd om de acties thuis door te trekken.

BRIEVENBUS

En dan is er nog onze MOS-brievenbus. Daarop komt elke maand een nieuwe vraag. Zo denken leerlingen mee hoe we nog beter aan afvalpreventie kunnen doen. Vraag voor december: hoe kunnen we afvalarm feesten? De leerlingen krijgen de opdracht om hun kerstgeschenkje afvalarm te verpakken. We hebben ook een fantastisch afvalloos kerstontbijt met de leerlingen georganiseerd. De leerlingen zijn zeer creatief in het verpakken van hun geschenkje. Sommigen maken op de keerzijde van een kopieblaadje of reclameblaadje een persoonlijk schilderwerkje. Ook krantenpapier wordt gebruikt. Er zijn er die hun pakje in een nieuwe zakdoek, handdoek of oude sjaal verpakken. Anderen gebruiken een stukje stof. Dat stukje stof kun je nog gebruiken als lakentje voor de barbiepop. Troepje keek en zag dat het zeer goed was.

Het schoolteam van Lo-Reninge

Opgelet voor de nagels

Vorig jaar hebben de kippen op onze school voor heel wat nakomelingen gezorgd. Op 1 september zijn onze leerlingen gestart met de bouw van een nieuwe ren. De klas van juf Joke en juf Annick namen de verantwoordelijkheid op zich, onder leiding van meester Koen.

We stellen eerst in de klas een plannetje op met de verschillende werkzaamheden. Een lijst met de noodzakelijke materialen mag niet ontbreken. Planken sorteren (opgelet voor de nagels!) en de ren opmeten, zijn de eerste taken. Enkele leerlingen halen nagels en vijzen uit de planken, anderen duiden de plaatsen aan waar de palen in de grond moeten komen. We meten de verschillende planken op en verzagen ze. Dan planten we de palen in. Met een grondboor gaan we aan de slag om de palen voldoende diep in de grond te stoppen. Daarna spannen we de kippendraad en zorgen voor een poortje om makkelijk in en uit de kippenren te geraken. De kippen genieten volop van hun nieuwe stek. We sorteren de etensresten en hebben een beurtrol opgesteld zodat elke klas de kippen mag verzorgen. Met dank aan al onze leerlingen uit de klas van juf Joke, juf Annick en meester Koen.

*MOS-juf Lieve Brys, Jonatanschool Sint-Niklaas,
admin@jonatan.be*

sMOSSers in actie

MOS is op onze school goed verankerd. De voorbije schooljaren hebben we het thema 'Verkeer' centraal gesteld. Andere thema's hebben we natuurlijk ook aangepakt. We hebben drie logo's en al twee MOSmobi-logo's behaald. Maar ons verhaal stopt hier niet. Onze sMOSSers (de MOS-leerlingenraad) kwamen op het idee om een braakliggend stuk grond naast de school om te toveren tot een MOS-tuin. We zijn van start gegaan met een kippenhok.

Het vierde leerjaar heeft samen met de MOS-ouders een prachtige omheining en een hok gemaakt. Ze hamerden en timmerden erop los. De samenwerking tussen het team, de leerlingen, de ouders en mensen uit de buurt verloopt vlot. En dan: joepie, vier kippen op school. Maar wie zal voor de kippen zorgen? Hoe moet je dat doen? De sMOSsers komen meteen in actie en beslissen om een tekenwedstrijd te organiseren en een kippenkoffer te maken. Elke klas, van de peuters tot het zesde, mag tekeningen over onze kippen maken. Een onschuldige hand trekt de winnaar. Die klas mag als eerste een week voor de kippen zorgen. De tweede komt de volgende week aan de beurt, enzovoort. In de kippenkoffer steken we materiaal om de kippen te verzorgen.

Maar dat is lang niet alles. De leerlingen zoeken informatie op het internet en in tijdschriften en vragen ook her en der om meer uitleg. We vullen de kippenkoffer onder meer met een stappenplan, weetjes over kippen, leuke moppen, tekeningen voor groot en klein, trucs met eieren, kippenverhalen en knutselwerken. Op het einde van de week mogen de leerlingen en hun leerkracht iets creatiefs doen met de eieren die ze kunnen rapen. We bakken wafels, pannenkoeken, lekkere cake en een gewone omelet.

De MOS-tuin hebben we ondertussen bedekt met een laag compost. In de lente gaan we onze eigen groenten kweken zodat we een maaltijd kunnen bereiden voor heel de school. Fruitbomen en andere inheemse planten zorgen voor een mooi geheel. Een wilgenhut en een beestentoren gaan dit schooljaar onze tuin compleet maken.

*Davy Heremans,
VBS Ourodenberg*

Kerst- en rommelmarkt

Een heel schooljaar lang staat in onze school het thema afval centraal. We komen met de werkgroep op het idee om een kerst-en rommelmarkt te houden op de rapportenavond. Op zich niet zo speciaal, want dat gebeurt waarschijnlijk wel in veel scholen. Maar op onze kerstmarkt verkopen we alleen knutselwerkjes van de kinderen, gemaakt uit afval of kosteloos materiaal. Naast een kerstmarkt, houden we ook een rommelmarkt. De kinderen brengen van thuis dingen mee die ze niet meer nodig hebben. We doen ook een oproep aan het schoolbestuur via de schoolkrant. Zo kunnen de mensen voor een prikje een leuk kerstcadeautje kopen. *BuBaO De Brug, Kortrijk*

Enkele ideeën:

- Kerstkaarten uit krantenpapier met daarop de boodschap: "We wensen je in 2009 alleen maar goed nieuws!"
- Tafelversiering: uitpensen van onder meer engeltjes en kerstboompjes uit restjes papier om dan op de tafel uit te strooien.
- Theelichtjes in verschillende vormen: yoghurtglasjes beplakken met schoendoospapier en dan versieren met glitters. Een glas insmeren met vaseline, bekleven met mooie resten van cadeaulint (breed) en na het drogen het glas eruit halen. In een conservenblik kerstvormen maken met een nagel.
- Kaarsen gieten.
- Papier scheppen en kerstkaarten maken.
- Kerstballen met restjes wol of touw: ballon opblazen en insmeren met vaseline. Touwtjes door behangerslijm halen en over ballon leggen. Laten drogen. Na het drogen de ballon eruit halen.
- Koekjestrømmels maken uit oude koffieblikken.
- Kerstboompjes maken met hout van mandarijnenkistjes.

Tuinsmurfen

In het begin hadden wij enkel een groot veld. We hadden toen wel enkele geitjes. Die zijn nu verdwenen en ons veld is omgetoverd. Achter in de hoek is er een vrije zandruimte waar creatief spel belangrijk is (spelen zonder materiaal) en daar staat ook een wigwam.

Het gloednieuwe grasveld hebben we mooi aangekleed met banken. Rond het speeltuig hebben we knotwilgen geplant. De groenouders vlechten nu, samen met vele kinderen, een prachtige afsluiting tussen de knotwilgen. Ook hebben we op onze speelplaats een groentetuin en een prachtige vlindertuin.

Tijdens de middag mogen de kinderen van het 4de, 5de en 6de leerjaar op de voetbalvelden en de zandbergen voor onze school spelen. Langs het grote voetbalveld hebben wij een houtwal aangeplant. Verschillende vogels gebruiken die haag om in te broeden.

Via de jeugdraad kwam er eerst een vriendschapshuis waar kinderen tijdens de middag rustig kunnen lezen, een spel spelen, een ruzie kunnen uitpraten of mandala's kunnen kleuren. Later zorgde de jeugdraad, samen met de tuinsmurfen, voor een vriendschapsboom. Dat is een appelboom waar kinderen kunnen gaan staan wanneer ze zich alleen voelen. Dan komt er altijd snel iemand om mee te spelen!

Als het mooi weer is, werken we vaak met veel kinderen, ouders en leerkrachten in onze tuin. Zo hebben kinderen van het 5de en het 6de o.a. het kippenhok mee gemaakt, het tuinhuis mee opgesteld én geschilderd. De leerlingen van het 5de hebben vorig jaar zelfs een hele boomgaard terug netjes gemaakt. Zo konden we op het einde van het jaar appelmoes maken van de appels die wij zelf verzorgd hadden. Het gras maaien, bladeren opvegen en onze kippen verzorgen zijn maar enkele taakjes van kinderen.

Ook hebben wij dit schooljaar een vijver aangelegd in onze fruitboomgaard. De eerste kikkers waren al snel op de afspraak. Samen met de groenouders gaan wij een groot konijnenpaleis bouwen. Ook de aanleg van een zeer grote vlindertuin bij onze vijver staat dit jaar op programma, Onze speelplaats en de omgeving zijn voor dieren, planten en insecten een waar paradijs geworden.

*Quinten Van Moerbeke & Stefan Van der Veecken (6a),
College lagere School Essen.*

Gemaskerd, met een cape om de schouders

Onze school ligt in een buitenwijk van Oostende, vlak bij Bredene en op een steenworp van strand en duinen. Met de MOS-werkgroep werkten we al aan veel actiepunten en we bezochten verschillende MOS-schakels, maar we vonden dat het tijd werd om alles een officieel tintje te geven. Het eerste logo behaalden we met het thema 'Afvvalpreventie'.

Dit schooljaar willen we opnieuw een logo behalen en we kiezen voor het thema 'Verkeer'. Veiligheid is een belangrijk motief. Alle schooluitstappen van de oudste leerlingen gebeuren per fiets en om vanuit onze wijk de binnenstad te bereiken, moeten de kinderen een hele drukke weg afleggen. Alle secundaire scholen zijn in de binnenstad gevestigd, dus is het nodig dat de leerlingen na het 6de leerjaar veilig en op een goede manier met de fiets naar school kunnen. Ook milieuvriendelijkheid is een even belangrijk motief.

DIPLOMA'S

We hebben op schoolniveau dan ook een project uitgewerkt, waarbij we vertrekken vanuit het milieustandpunt, maar waarbij we het aspect veiligheid niet uit het oog

verliezen. Per graad krijgen de kinderen een vraag. We starten bij de oudsten, die een schoolvervoersplan moeten opstellen en onderzoeken of iedereen wel zo milieuvriendelijk mogelijk naar school komt. De tweede graad krijgt in de periode daarna de opdracht om carpool, voetpool en andere milieuvriendelijke verplaatsingsmogelijkheden te promoten. De leerlingen van de eerste graad gaan na of er wel verandering te zien is. Zij turven en controleren aan de schoolpoort. De derde graad werkt op basis van die gegevens het vervoersplan bij. De kleuters doen dan weer een buurtonderzoek om te zien of de buurt wel geschikt is om op een milieuvriendelijke en veilige manier naar school te komen. Naast dat alles willen we ervoor zorgen dat elke leerling een proef aflegt op zijn of haar niveau. De kleinsten kunnen een meestappersdiploma behalen, voor de eerste graad wordt dat een stappersdiploma, voor de tweede graad een fietsbehendigheidsdiploma en de oudsten kunnen een fietsdiploma behalen. Hiervoor werken we samen met de politie van Oostende en de ouders.

SUPERHELDEN

Net als zoveel andere lagere scholen kwamen we toen terecht bij het probleem 'Hoe visualiseer je een thema zodat het voor alle lagen van de school begrijpelijk is'? Niet te kinderachtig voor de oudsten, zodat hun motivatie niet afneemt? Een duidelijke boodschap die meteen ouders, de buurt, de leerkrachten en de kinderen bij het gebeuren betreft?

Wij kiezen voor het concept van de superhelden. Welke kleuter kent Mega Mindy niet? En welke puber in spe vindt het niet grappig dat zijn meester nog net niet in panty's rondhuppelt, maar wel met een maskertje voor zijn ogen en een cape om zijn schouders? Geef toe, aandacht verzekerd! Ook motiverend voor kinderen van drie tot twaalf jaar is een beloningssysteem. Daarom werkten we houten figuren uit, die de graden kunnen verdienen als ze hun opdracht tot een goed einde brengen. Om een breed draagvlak te garanderen, stelden we een jury samen met mensen uit alle lagen van de school: een ouder, een leerling, een leerkracht en de directeur. Zij besluiten of een opdracht al dan niet geslaagd is en of de houten figuur verdiend is. Fata-Morgana systeem dus.

Om de twee maanden houden we een forummoment, waarbij de structuur altijd dezelfde is: we starten met de MOS-song, die vakkundig begeleid wordt door ons huisorkest en waar we een serieuze beat onder hebben

gezet. Dan doet wie aan de beurt is zijn ding en we sluiten opnieuw af met de MOS-song.

We hopen dat we binnenkort vier nieuwe figuurtjes aan onze schoolpoort kunnen ophangen, naast het tweede logo.

*Jonas, Benoît en Trui, Onze-Lieve-Vrouwecollege,
Oostende, afdeling Vuurtoren.*

Wanted

Uit de creatieve spinsels van anderen ontstaan vaak nieuwe aardigheden. Het detectivespel uit de map 'Oprechte deelneming' groeide uit tot een sketch die onze Groene Ridders op 13 februari met verve opvoerden in de klassen als 'warmmakertje' voor de Dikke-truierendag. De namen van de detectives leenden we uit een sketch van een zesde-klasseur van de Vrije Basisschool van Berlaar.

Ons Energriezeltje, ontworpen door Groene ridder Lies uit de zesde klas kreeg een detail mee van de Familie Lamp (ontstaan in de hersenpannen van het zesde leerjaar uit 'De Zonnetuin' van Sint-Kruis). Via deze weg wil ik alle MOS-medewerkers en andere MOS-scholen bedanken voor het delen van hun creatieve vondsten. Allemaal sporen die MOS mee doen groeien.

*MOS-trekker Juf Christel,
GLS De Sleutel Broechem*

De heemtuin

Laurien zat in de zesde klas. Ooit in haar eerste leerjaar plantte ze mee de eerste boompjes in de heemtuin.

Die is ondertussen flink geëvolueerd tot een hemeltuin voor kind en natuur. De leerlingen vinden er uitdagingen, rust en contact met de natuur. En uiteraard steken ze er veel van op.

De heemtuin is geweldig. Het is natuur waar je op ontdekking gaat. Ik vond het geweldig om er te leren over diertjes en planten. Je leert er snel dingen bij over de natuur en dat is gewoon super. In het eerste leerjaar was het heel leuk, want we hebben dan met Kris en Mark boompjes geplant. Die bomen zijn nu al stukken groter.

Ik vond de berg met de buis erdoor heel leuk, omdat je er een superleuk uitzicht hebt. Tijdens de speeltijden (als het goed weer was) mochten we er naar hartenlust spelen. Soms had ik wel schrik tussen de hoge grassen. Ik was bang van teken. Van die angst ben ik nu af. Samen met Andrea had ik een perkje. In dat perkje zetten we planten en die staan er nu nog altijd. Die planten zijn ondertussen redelijk groot geworden. Er zijn ook kippen gekomen waar we heel goed voor moesten zorgen. Ik vond het tof om naar de kippen te kijken. Ik vond ze nogal grappig.

Ik liep heel graag door de heemtuin om te genieten van al het groen en de dieren om me heen. Ik vond het trouwens heel tof dat er een buitenklas gemaakt werd. Als je er dan werkte, kon je er naar alle dierengeluiden luisteren. Ook was er een bijenhotel en daar hebben we ook over geleerd. Tijdens de speeltijden hebben we ook kampen gemaakt en veel spelletjes gespeeld in het hoge gras. De doolhof vond ik eigenlijk nog het tofst van al. De hagen zijn nu echt ge-

groeid. Het wordt nu wel zoeken naar de uitgang. Er is een wilgenhut gemaakt aan het einde van de doolhof, waar je kunt uitrusten. Genieten van de mooie natuur in de heemtuin was echt fantastisch. Ik wist niet dat ik in zo'n mooie natuur mijn lagere school kon beginnen en eindigen.

Laurien, BSGO Hertog Karel, Wilssele-Putkapel.

*Meer informatie: kris@greenbelgium.org,
<http://users.skynet.be/heemtuinhertogkarel/>*

De heemtuin van BSGO Hertog Karel zet de poorten open voor het publiek op 31 mei 2009.

